

ÉRTEKEZÉSEK

A

TERMÉSZETTUDOMÁNYOK KÖRÉBŐL.

KIADJA

A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA.

NEGYEDIK KÖTET. 1873.

A III. OSZTÁLY RENDELETÉBŐL

SZERKESZTI

SZABÓ JÓZSEF

OSZTÁLYTITKÁR.

BUDAPEST,

EGGENBERGER-FÉLE AKAD. KÖNYVKERESKEDÉS.

(Hoffmann és Molnár.)

1874

300897

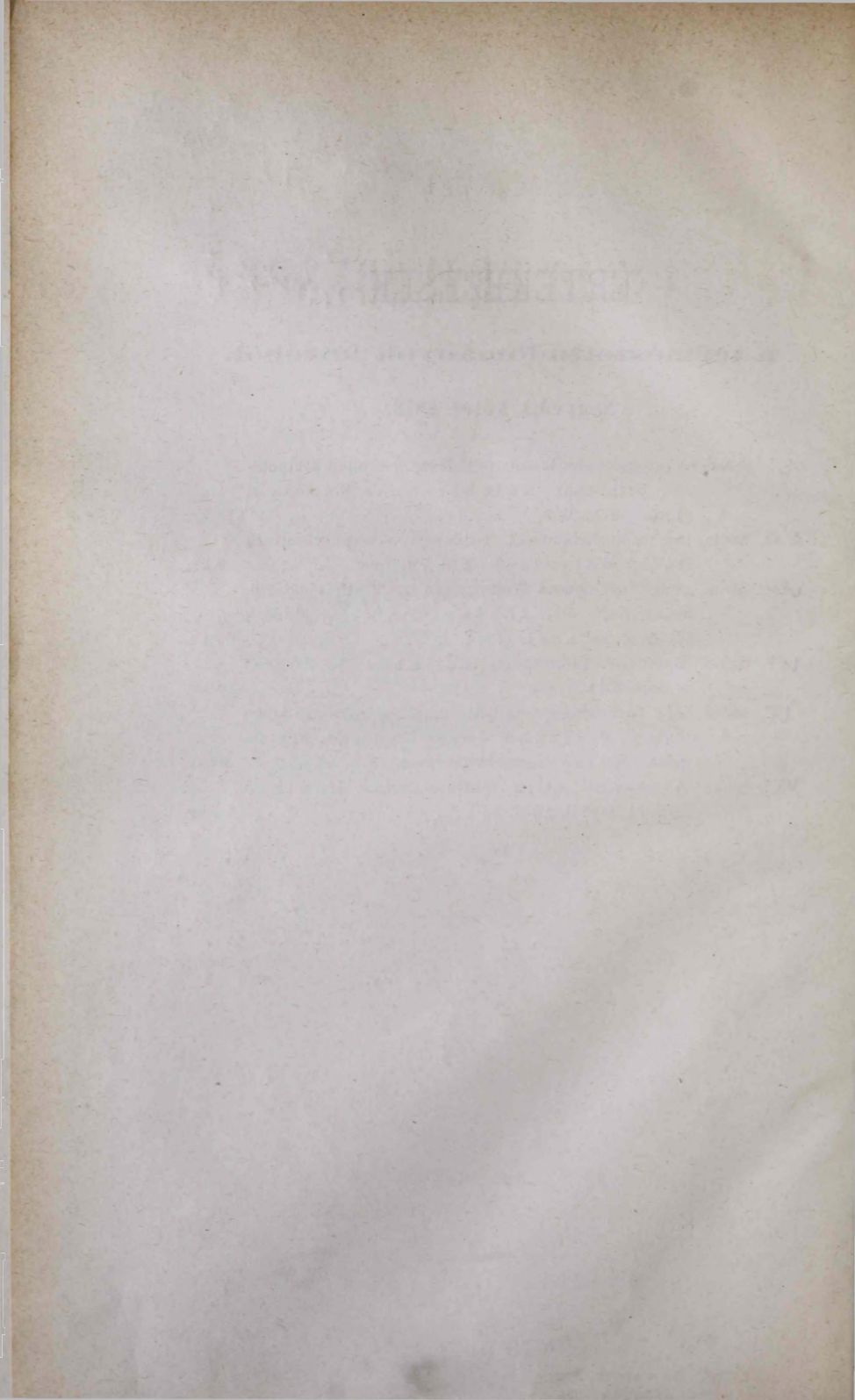

ÉRTEKEZÉSEK

a természettudományok köréből.

Negyedik kötet. 1873.

- ✓ I. Szám. A magyar gombászat fejlődéséről és jelen állapotáról. Székfoglaló Kalchbrenner Károly r. tagtól. 1873. 38 l. 25 kr.
- ✓ II. Szám. Az aethyloxalatnak hatásáról a naphtylaminra Balló Mátyástól. 1873. 7 l. 10 kr.
- ✓ III. Szám. A sylvia natans Hoffm. spóráinak kifejlődéséről. Székfoglaló Dr. Jurányi Lajos l. tagtól. 2 táblával. 1873. 23 l. 20 kr.
- ✓ IV. Szám. Hyrtl corrosio anatómiája. Lenhossék József r. tagtól. 1873. 9 l. 10 kr.
- ✓ V. Szám. Egy új módszer a földpátok meghatározására közetekben. Dr. Szabó József r. tagtól. Egy tá-metszvény és 5 színezett táblával. 1873. 87 l. 80 kr.
- ✓ VI. Szám. A beocsini márga földtani kora. Hantken Miksa l. tagtól. 1874. 14 l. 10 kr.

A MAGYAR
GOMBÁSZAT FEJLŐDÉSÉRŐL
ÉS
JELEN ÁLLAPOTÁRÓL.

SZÉKFOGLALÓ ÉRTEKEZÉS

KALCHBRENNER KÁROLY

B. TAGTÓL.

(Előadatott a III. osztály ülésén 1872. márczius 17.)

BUDAPEST,
EGGENBERGER-FÉLE AKAD. KÖNYVKERESKEDÉS.

1873.

Buda-Pest, 1873. Nyomatott az „Athenaeum“ nyomdájában.

A magyar

GOMBÁSZAT FEJLŐDÉSÉRŐL ÉS JELEN ÁLLAPOTÁRÓL

Székfoglaló értekezés.

KALCHBRENNER KÁROLY r. tagtól.

(Előadatott a III. osztály ülésén 1873. márczius 17.)

Midőn engemet a magyar tudományos Akadémia rendes tagjául megválasztani méltóztatott, oly kitüntetésben részesített, mely eddigi érdemeimet túlhaladja s oly kötelezettséget ró reám, melyre ugyan örömmel s a legjobb akarattal vállalkozom, de mégis annak élénk tudatával, hogy bizony sietnem kell a magamra vállaltak teljesítésével. Mert, hisz én a hazai természettudományoknak már régibb hadastyánai közé tartozom s ez okból a sors különös kedvezményének kellene tartanom, ha még huzamosb ideig folytathatnám igénytelen munkálkodásomat a gombászat terén.

A gombászati tudomány mind kiterjedésre, mind fontosságra nézve napról napra emelkedett az újabb időkben, még pedig azon mértékben, a mint nyomába jöttünk annak, hogy a gombák nemcsak a természet háztartásában, hanem az emberi életben, az iparban és gazdaszatban is egyiránt sokkal nagyobb szerepet játszanak, mint azt eleinte feltenni hajlandók valánk. Mig az előtt csak a táplálkozásra szolgáló, vagy mérges voltak miatt felötlő húsos gombák vonták inkább magokra a természettudósok kiváló figyelmét, addig az újabb tudomány némi előszeretettel a mikroszkopiai gombaalakok tanulmányozásával foglalkozik. E gombák érdeklik a vegyészt, mint az erjedés és rothadás elismert tényezői; érdeklik az orvost, mint a Cholera, Tiphus, Diphtheritis s más egyéb végetes kórok contagiomainak, sok tekintetben még rejtélyes okozói és terjesztői; érdeklik a gazdát, mint számos növény-

betegség oly okozói, melyek képesek vetéseit megtizedelni s egész országok bor- vagy selyemtermését tönkre tenni: érdekelnék végre minden természetbarátot, mert ezeken is tanulmányozható a nemzedék-változás (Generationswechsel) csodaszertü jelensége. Ezért nemcsak a tudományos szaklapokban, hanem bármely népszerű iratokban is találkozhatunk már ez élősdigombák természetéről érkező cikkekkel, s mondhatjuk, hogy a művelt közönség legnagyobb része előtt már nem ismeretlenek a *Bonorden*, *Hallier*, *de Bary*, *Pasteur* s mások nevei.

A gombászati tudományt illető nagy fontosságnál fogva már most azon kérdést tehetjük: mi részt vett hazánk a gombászat fejlesztésében és ápolásában?

E kérdés megoldását megkísérlendő, jelen előadásom tárgyául a magyar gombászat fejlődési menetét tűzöm ki.

Dicselkedhetünk ugyan, hogy a legelső gombászati munka, mely valaha iratott, magyar gombákról szól; de szerényen el kell ismernünk, hogy ezen előny csak történetes és nem annyira a magyar tudománynak, mint a magyar vendégszeretnek köszönendő.

Ezen munka szerzője *Clusius Károly* (Charles del' Ecluse) volt, a XVI. század legjelesebb fűvésze, kinek életrajzából elég legyen csak annyit említeni, hogy ő 1526-ban Arrasban született, 1570-től 1587-ig Bécsben aulae familiaris és az ottani fűvészkert igazgatója volt, 1609-ben pedig a fűvészet tanára Leydenben. Tudományos utazásai Spanyol-, Frank-, Osztrák-, Stajer- és Magyarhonra, később Belgiumra is kiterjedtek.

A mi bennünket itt közelebbről érdekel az: hogy Clusius, Bécsben mulatván, az épen oly művelt mint vendégszerető magyar főúrral, Batthyány Boldizsárral megismerkedett, ki őt Német-Ujvárra (Güssing) Vas megyében fekvő birtokára vendégül hívta. Ott tehát szerzőnk több évek során át a nyári hónapokat szokta volt tölteni, idejét fűvészeti kutatások és a társalgás élvei közt osztván fel.

Mint maga vallja, kirándulásainál az ott nagy meny-

nyiségben tenyésző gombák magukra vonták figyelmét s őt azon eszmére vezették, hogy ezen eddig elhanyagolt mulékony növényzetet tanulmányozván, s észleleteit írásban és rajzban megörökítvén, a fűvészeti tudománynak hasznos szolgálatot teend, sőt azt egy új ággal öregbitendi. Ki is vitte szándékát nevezett főrangú jóakarójának segedelmével. Ez ugyan tréfásan megjegyze, hogy valjon miképen fog Clusius a gombákról írni, holott addig őt a feltálat gombaétek kóstolására sem lehetett birni; de szokott bőkezűségénél fogva, melléje egy, — a gombákat lerajzolandó festészt rendelt és alattvalóinak meghagyta, hogy a francia tudóst kirándulásainál telhetőleg segítsék. Ezen előnyös viszonyt Clusius úgy használta fel, hogy »Rariorum plantarum historia« című könyvében 106 gombafajt írhatott le s ez által a tudományos gombászat alapítójává lett.

Igaz, hogy nála régibb szerzők is irtak a gombákról, nevezetesen *Plinius*, *Dioscorides*, *Athenaeus* és *Porta*; de idevonatkozó közléseik majdnem kizárólagosan csak konyhai utmutatásokból, vagy a gombák előjövetele és hasznafeletti észrevételekből állanak. Náluk hiában keresnök a gombák szabatos leírását vagy azok rendszeres elosztását, — ha csak nem akarunk már abban rendszert látni, hogy a megehető és káros, földön vagy fán termő, természetes és mesterséges, a. a. kertben mivelt gombák között különbséget tesznek.

Maga Clusius is, legfőbb beosztási elvül a gombák meg-e-hetőségét vagy káros voltát használta; de még is már némi alosztályozást látunk nála keresztül vive, látunk szép számú nemeket felállítva, többnyire 4—5 alájuk rendelt fajokkal, és noha ezen nemek több esetben egészen heterogén elemekből állanak, még is találkozunk köztük olyanokkal is, melyek egy, mai értelemben vett nemnek vagy családnak megfelelők, s tehát részben azon alapot szolgáltatják, melyen a mostani gombarendszer épült.

Nem csuda tehát, hogy Clusius művére mindig nagy súly fektettetett és hogy gombafajai magyarázatában többen fáradoztak.

Igy *Sterebeek* »Theatrum fungorum« nevű könyvében,

Clusius összes gombarajzait kiadta, miután maga a szerző, költségkimelésből, azoknak csak részét tette volt közzé.

Továbbá *Fries Illés* már félszázad előtt igyekezett »Systema mycologicum«-jában és későbbben *Epicrisis*-ében a Clusius-féle hasonneveket felderíteni, és ugyan azt tevő újabb időben a belga fűvész *Kix*, ki egyébíránt majdnem mindentűt *Fries* nyomdokait követte.

De ezen külföldi tudósok hálásan méltánylandó igyekezete a kívánt czélt csak részben érthette el, mivel a feladat szerencsés megoldásához a magyarhoni gombavirány tüzetes ismerése is szükségeltetik és annak tudása, hogy mily gombafajok értetnek hazánkban azon népies elnevezések alatt, melyek Clusiustól használtattak?

Epen ezért *Fries*, egyik hozzám intézett levelében kereken kimondja, hogy a Clusius-féle gombafajok tisztába hozatala a magyar fűvészekre nézve becsületbeli kötelesség!

Részemről ugyan iparkodtam e kötelességnek eleget tenni, — mint a függelékben adott jegyzékből is kitétni; de meg kell vallanom: a fenforgó nehézségek oly nagyok, hogy teljesen kielégítő eredmény alig leendő elérhető.

Már első pillanatra t. i. feltűnik, hogy Clusius gomba-leírásai és ábrái, egyéb növényleírásai és ábráihoz képest tökéletlenek sőt silányak, — mi abból magyarázható, hogy ő, gombákról irván, ismeretlen téren forgott, úttörő szerepet vitt. Akkoriban a gombanemek lényeges jellegei még ki nem voltak puhatolva, s hiányzott a kiképzett műnyelv, a nélkül pedig szabatos leírások nem adhatók.

Ehez járul, hogy a Clusius által használt népies elnevezések nem mindig szolgálnak biztos kalauzul. Van ugyan köztük elég olyan, mely még most is él népünk szájában, p. o. Galambicza, Vargánya, Tinoru, Szömöresök, Csöpörke, Urgomba, Kucsomagomba stb., de még több olyan, melyből okulni nem igen lehet, p. o. Szilvaalja, Tövisalja, Monyoró, redves cseresnyefagomba, szilfa termőt alja stb.

Könnyen megfejtethető, hogy mi módon juthatott Clusius e furcsa elnevezésekhez! —

Némely nyilatkozataiból kiviláglik, hogy ő gombáit nemcsak maga szedte, de mások által is szedette, használatuk

felett erdőkertülőknel, favágóknál, pásztoroknál, szegény némbereknél kérdezősködött, velök a szedett gombák elnevezését magának megmondatta, a gombák rajzolását pedig festészére bizta és leírásukat csak utólagosan, talán Bécsben, készítette. Mily könnyen lehetett oly körülmények közt, hogy tévedések, felcserélések történtek; hogy ugyanazon egy gombafaj neki több név alatt mutattatott be, vagy pedig, megfordítva, több faj egy név alatt, hogy a gyűjtők — ha egy előttük ismeretlen gomba nevérol kérdezősködött, tudatlanságukat palástolandók, neki ál- vagy is csak azon alkalomra faragott névvel szolgáltak.

Továbbá Clusius leírásaiban néha oly állításokra bukkanunk, melyek mostani tudásunkkal merőben ellenkeznek. Így p. o. a közönséges *légyölő galócának* feketén csikolt alsó lapot tulajdonit, holott bárki láthatja, hogy az mindig tiszta fehér. Ezen már Fries is töprenkedett és a rejtély megfejtését csak azon feltevés alapján vélte lehetségesnek, hogy a rajzoló művész által használt ólomfehér, idővel, mint néha meg-esik, kénkönyen behatása folytán megfeketedett és Clusius azáltal tévútra vezetett. Tehát Fries is elismeri, hogy Clusius gombaleírásait legtöbb esetben nem a természet után, hanem utólagosan, az előtte fekvő rajzok után készítette el! — De ha a dolog úgy áll, akkor aztán nem is szükséges, hogy a vegyszeti színváltoztatás ritka esetét hívjuk segítségül; mert hiszen a legfehérebb lemezkék is rajzban csak az által tűntethetők elő, hogy a festész azokat sötétebb színnel, legyen bár feketés vagy barnás, — árnyékolja; minélfogva minden lerajzolt galócának alsó lapja, náiv felfogás szerint, csikoltnak fog látszani.

Ily náiv felfogással Clusius, a mély tudóst, az éles eszű buvárt vádolni, vakmerő rágalomnak, merő képtelenségnek látszhatnak, ha nem találkoznánk művének más helyein is hasonló felfogással. Így a *Szent-György gombáról* (Esc. III.) azt mondja: »*inferne quibusdam veluti venis distincta*« mivel az illető rajzon csak kevés és gyenge vonalak láthatók. A XVIII. számú ábrán az *agaricus procerus* alsó lapja keresztbe futó vonalakkal van árnyékolva és ime! — Clusius ezt hiven írja le, mondván: *inferna pars plurimis striis fuscis oblique*

et veluti in cincinnos compositis distincta. Sőt egy likaes-gombáról is (Pern. XIX. 1.) azt vitatja, hogy: »infernè multis striis exaratus.« Lehetetlen, hogy Clusius úgy ír, ha előtte fris gombapéldányok feküdnek vala.

Clusiussal kezdődött a hazai gombászat legelső fejlődési korszaka, de ugyan ő vele végződött is, mert másfél századnál több folyt le a nélkül, hogy utóda akadt, vagy említett irányban valamely haladás lett volna jelezhető. De ily haladás alig is volt lehetséges oly sanyarú viszonyok közt, minők alatt hazánk a XVII. század kezdetétől a XVIII. közepeig görnyedezett. Oly időben, midőn háborúk és pártviszályok, vallási s politikai zavarok lázíták fel s tarták fogva a kedélyeket: oly országban, mely hol a törököt uralta, hol a kuruczot, hol ismét a labancz martalékjává esett; oly országban nem lelhetette helyét a természet békés buvára. Csak Mária Theresia s II. József aránylag békésebb uralkodása alatt látjuk lassanként ébredezni tetszhalálából a természettudományt.

Ez időtájra esik a tudós *Scopoli* fellépése, ki Idrián bányai orvos (Physicus) és tanár volt és leginkább »Flora Carniae« czimű műve után ismeretes. Ez érdemdús fűvészlől azért kell e helyütt-megemlékeznünk, mert műveiben hazai gombákról is értekezett, különösen olyanokról, melyek Selmecezen a bányák üregeiben teremnek. Nem sok fajt számlál fel, de azt jól írja le.

A mint látjuk eddigelé csak két külföldi esetleges jelenlétének köszönhetjük hazai gombászatunk kezdeményezését s első folytatását; de a XVIII. század végével e tekintetben is tetemes változás állott be. Linné új életet lehelt a természettudományokba s az ő szellemének nyomai hazánkban is találhatóak. Már ezentúl hazánk szülőtteire is akadunk, kik kitaró buzgalommal fognak a fűvészet tanulmányozásához s a gombászat ápolását is feladatukul tűzik.

Ilyenekül első helyen Lumnitzert és Maukschot említjük.

Az előbbi, *Lumnitzer István*, városi orvos volt Pozsonyban, a mint ez 1791-ben megjelent »Flora prosoniensis« czimű művének előszavából kiderül. Már orvosi hivatásánál fogva is természetes foglalkozásul ajánlkozott neki a növények gyűjtése, s e mellett buzdításul szolgált neki Scopoli és

Jacquin műveinek tanulmányozása. Fájdalmasan érezvén egy, megyéje virányát tárgyazó fűvészkönyv hiányát, maga fogott a munkához. Az ő »Flora posoniensis«-e valóban jelesen irt munka, melynek jellemzésétül elég legyen csak annyit említenem, hogy szerzője jobbára a Linné féle modort követi, de a mohok meghatározásában magát leginkább Hedwighez, a gombák rendezésében pedig Hallerhez tartja. Gyakran Willdenowra (Flor. Berol.) Scopolira, Gleditschre, Batschra és Matuschkára (Flor. Siles.) hivatkozik, miből kiviláglik, hogy ideje korához képest elég tekintélyes irodalmi készülékkel dolgozott.

Lumnitzer egészben véve 124 gombafajról értekezik s a magasabb rendűek mellett már a nyák-, üszög- és penészgombákat is méltatja figyelmére. Bár saját gomba-leírásai nem mindig egyeznek azon szerzőkéivel, kikre hivatkozik; még is szabatosak annyira, hogy a legtöbb esetben el lehet találni miféle fajt értett.

Lumnitzer-rel majdnem egyidejűleg élt s működött *Mauksch Tamás* a Szepességen. Született Késmárkon 1750-ben, hol lyceumi tanulmányait elvégezvén, Lipcsében a teológiát folytatta 1773-ig, honnan visszatérve szülővárosa lyceumának aligazgatójául választatott meg. Innen Bártfára s később Nagy-Szalókra ment lelkésznek, mely utóbbi állomásán 1820-ig hivataloskodott. Mint 70 éves aggastyán lemondott hivataláról s Késmárkra vonult, hol egy kis borkereskedést üzött, — mert Erdőbényén szép szőlői voltak, — de fűvészeti tanulmányait is ernyedetlenül folytatta, míg 82 éves korában meghalt 1832-ben.

Nagy-Szalók (Gros-Schlagendorf) a magas Tátra alján fekszik, innen már kis gyalogolás után elérhetők a Tátra erdőborította déli lejtői. Midőn tehát ott tartózkodásának ideje alatt a szomszédos Kárpátok dús viránya magához édesgeté egyfelől a természetbúvárt, másfelől könnyen győzhető hivatalos teendői nem szolgáltak neki akadályul s különben is elegendő tudományos készülsége volt; könnyen megérthető, hogy mint mivelheté ki magát Mauksch az idők folytán, ép oly buzgó mint alapos fűvésszé. Miután ő oly alaposan kutatta át a hegység minden zeg-zugát, mint senki más előtte

vagy utána, ritka gazdagságú fűvészyűjteményre is tett szert, mely a többek közt csak fűzfafélékben 200 fajtát vagy inkább válfajt tartalmazott. E mellett korának hirnevesebb fűvészeivel is összeköttesben volt, mint Schultesz-el, a »Flora austriaca« szerzőjével ki a Mauksch-féle új fajták többjeit ismerette. Kiemelem még, hogy több hirneves külföldi utazónak, mint az angol Townson-nak és a svéd Wahlenberg-nek szakértő kalauzul szolgált fűvészeti kirándulásaik alkalmával, s készséggel bocsátá rendelkezésükre gazdag gyűjteményét: mely előzékenységéről dicsérettel és hálával emlékszik meg Wahlenberg, »Flora carpathorum centralium« című művének előszavában. *)

Igen becses észleleteit egy »Wegweiser in die zipser karpathischen Alpen« című kéziratban rakta le, mely azonban, kiadó hiányában sajtó alá soha nem került, s most is csak mint kézirat akadémiai könyvtárunkban őriztetik.

Mauksch növényjegyzékei igen jó kiegészítésétül szolgálnak Wahlenberg Flora carp. című művének és a virágos növények, mohok és zuzmók tekintetében teljes hitelt érdemelnek, mert egészen Wahlenberg meghatározásaira támaszkodnak. De ezt már a gombák jegyzékéről, — fájdalom, nem mondhatjuk. Wahlenberg nem gyűjtve gombákat, Mauksch e tekintetben egészen magára volt hagyatva. Ehez járul, hogy elégtelen segédeszközeivel, a lelt gombákat kellően nem határozhatta meg, s azért kénytelen volt azokat csak ideiglenes nevekkal ellátni. Az illető leírások is felette tökélytelenek. — De mindemellett még is megjelent nyomtatásban az ő gombajegyzéke, Oken »Isis«-ében, anélkül azonban, hogy bírálója s magyarázója akadt volna. Magam is soká hiába fárdoztam annak kifürkészésében, hogy miféle gombafajok rejlenek a Mauksch-féle elnevezések alatt és félig-meddig kielégítő eredményt végre csak az által nyertem, hogy a kárpátalji erdő-

*) Ellenben Townson; utazási leírásában Mauksch-ot féltékenységgel vádolja, mivel ez őtet, egy alkalommal, beállott havazás miatt a Kriván tetejére elkísérni nem akarta; de Mauksch erre neheztelve megjegyzi: hogy hóban fűvészkedni nem szokás, s hogy bizony, — mert vasárnap volt, — saját egyházközségét nem hagyhatta predicatio nélkül — az angol különöz kedvéért.

ségek gombanövényzetét, a Mauksch-féle eredeti lelhelyeken tanulmányoztam.

Ezen szerző által feljegyzett gombafajok száma 153. Ki a Mauksch-féle gombafajok tanulmányozása után Endlicher fajaihoz fordul, úgy érzi magát, mint a ki vad bozót tömkelegéből egyszerre gondosan ápolat műkert nyilat utaira jut.

Endlicher István, a »Genera plantarum« híres szerzőjének életleírása az irodalom-történet körébe tartozván, itt csak mint a »Flora posoniensis« szerzőjével foglalkozunk vele, s ezt is csak annyiban, a mennyiben e könyvében tája gomba-irányával foglalkozik.

E könyv 1830-ban jelent meg, tehát korára és keltére nézve, nem igen távol áll Lumnitzer és Mauksch műveitől; de ezért még nem vagyunk jogosítva Endlichert *egy* csoportba állítani e kettővel; mert lényegileg ő már azon újabb irányhoz tartozik, melyet Fries jelölt ki, s mely még most is irányadó. Az ő ismérvei (diagnosisai), melyek 250 fajra terjeszkednek ki, rövidek ugyan, de velősök, világosak, határozottak s annál becsebbek, mert Clusius és Lumnitzer hasonneveit is figyelembe veszik.

Nem hagyhatom említés nélkül, hogy rövid idővel Endlicher Florájának megjelenése után Pesten egy gombászati értekezés jelent meg nyomtatásban, egy u. n. *Dissertatio inauguralis medica*, Jakocsichtól, *) mely értekezés; — egyebek közt a magyarhoni légyölő galóczákat tárgyalja. Részemről még nem tehettem rá szert. Egyébiránt tulajdonképi szerzője, — hallomás szerint, Sadler, a pesti Flora szerzője.

A Napoleon kora utáni s 1848-ig tartott békeidőben hazánk külviszonyai kedveztek ugyan a természettudományok fejlődésének, s az érdekeltség is nagyobb körökre terjedezett; de hogy mindazáltal csak igen csekély lendületet nyert az ügy, leginkább azakkor divott tanrendszernek tulajdonítható, mely a természettudományokat alig méltatta némi figyelemre; úgy, hogy tanintézeteinkből nem is igen kerülhettek ki isko-

*) A. P. Jakocsich, *Dissertatio de fungis venenatis, suspectis et edulibus, accedente Synopsi specierum Hungaricarum Amanitae*. Pest. 1838.

lázott természetbuvárok, hanem inkább kinek-kinek csak a maga tanítójának kelle lenni.

De már most vessünk egy pillanatot a jelenkor gombászaira is! Közelfekvő okoknál fogva nem bocsátkozhatom munkálkodásuk itészeti mérlegezésébe, hanem csupán csak arra kellend szoritkoznom, hogy elsoroljam : ki mit és mennyit tett a gombászati tudomány tovább fejlesztése körül.

Itt első helyen Müggeburgi Schultzer-t tartom felemlitendőnek, nemesak mint legöregebb gombászunkat, hanem gombászati művének jelentékenysége és terjedelme miatt is.

Schultzer István porosz szász családból származik, atyja osztrák őrnagy volt. Maga 1802-ben született Vidusevac-ban, Glina mellett. Az elemi tantárgyakban, a rajzolásban és menyiségtanban atyja oktatta őt. Kora árvaságra jutva az olmützi kiskatonai intézetbe lépett, 1821-ben a piemonti hadjáratban részt vón s lassanként kapitányi rangra emelkedett. De midőn egy, tél derekán kiütött éjjeli tűzvész oltásában erélyesen közreműködvén, mindkét karjára megbénult ; kénytelen volt a tényleges hadiszolgálatból visszalépni. De mindamellert tovább működött mint katonanöveldei igazgató 1858-ig Vinkoveczen, Karánsebesen és Kameniczen, mely évben ismételt kérelmére végre nyugalomba helyeztetett. Azóta Vinkoveczen (Slavóniában) él családjának s a tudományak.

A gombászat terén 1831-ben kezdett működni. Kedvencz tudományának ápolásában nem kevésbé volt előnyére azon körülmény, hogy Dél-Magyarország és Tótország területén többször tétetett át egyik helyről a másikra, — mindannyiszor át nem kutatott, délvidéki gomba alakzatokban s új fajokban gazdag területekre.

Negyven éven át fáradhatlan szorgalommal folytatott tanulmányainak eredménye azon kéziratban található, melyet a m. tud. Akadémia megvett. Számos észleletei a bécsi állat- és növényntani társulat évkönyveiben láttak napvilágot. Az általa németnyelven leirt gombák összes száma körülbelül 1800. Jelenleg kiválóan a góresövi gombákkal foglalkozik s kívánatos, hogy az e téren kivivandó eredmények is az Akadémia birtokába jussanak.

A mi engemet illet, ki korra nézve legközelebb állok

hozzá, röviden csak annyit akarok megemlíteni, hogy vagy 30 évvel ezelőtt megkezdtem fűvészeti kísérleteimet és most 15 év óta majdnem kizárólag a gombászattal foglalkozom; hogy Rabenhorst Európaszerte ismert és elterjedt rejtvenőszők gyűjteményéhez én is járultam s ez által hazai gombavirálynunk ismertetését előmozdítottam: hogy eddig a m. Akadémia kiadványaiban két rendbeli jegyzéket tettem közzé, melyekben 1334 szepesi gombafaj soroltatik elő*), s hogy éppen most foglalkozom egy nagyobb gombászati képes mű megírásával.

Hazslinszky A. F. tanár, ki szinte egyik régebbs előharczosunk, a növénytant egész terjedelmében átölelő s különösen hazai virágtalan növényeink tudományára befolyásos működése mellett a szék-gombák (Pyrenomycetes) tanulmányozását is tűzte ki magának feladatul, s közölt is már erre vonatkozó többrendbeli értekezést.

Bolla tanár a pozsonyi állat- és növénytani társulat évkönyveiben egy gombajegyzéket tett közzé, mely Lumnitzer és Endlicher Floráinak igen érdekes kiegészítőjeül tekinthető.

Brandsch J. tanár, egy iskolai értesítőben egynehány erdélyi gombafajt sorol fel,**) de munkáját még nem szerezhettem meg.

Végre Klein tanár sikerült értekezést közölt a Pilobolusról az Akadémia közleményeiben.

Nincs tudomásom arról, hogy az említettek kivül még valaki irt-e vagy nem a magyar gombavirányról; de buzgó gombászokul, kik azonban sajtó útján mit sem tettek közzé, felemlíthetem a korán elhunyt besztecz-bányai tanárt Markus Sándort, — Résely-t, a csalóközi lelkészt és Stoiczner Károlyt, a zucevo-i tanítót.

Az eddigiek után a magyar gombászat fejlődési menetének következő főbb mozzanatait hiszem kiemelhetni.

Eleinte külföldiek, utazók voltak azok, kik e tudományt

*) Azóta e szám tetemesen szaporodott.

**) Beschreibung einiger grösseren Pilzarten aus der Umgebung von Mediasch, von Conrektor J. Brandsch. — Lásd: Programm des Mediaschen Gymnasiums A. C. für das Schuljahr 185³/₄.

nálunk ápolták s csak vagy 80 éve annak, hogy hazánkfiak közt is akadtak kedvelői.

A 17-ik század korából csak *egy* gombászszal dicsekedhetünk, míg a 18-ikból s a jelen század első feléből ugyan-csak *kettővel*. Jelenleg is alig van több *öt* egyénnél egész Magyarországon, ki e tudomány ápolásában részt vesz.

A mi azon nyelvet illeti, melyen a Clusiustól Endlicherig megjelent szakművek irattak, alig szükséges külön kiemelni, hogy az nem volt más mint a latin. Mauksch és Schulzer németül irtak, *magyar* gombászati szakművek csak az utolsó két évtizedben jelentek meg.

Eddigi gombászaink főfeladatukul a magyar gomba-
virány ismerését és megismertetését tüzték ki magoknak, s ez okból leginkább csak a vidékükön előforduló gombák jegyzékének és leírásának közlésére szorítkoztak; de egyedrajzi, élet-alaktani munkákkal s egyes gombaalakzatok görcsövi s vegyész vizsgálásával még alig vagyunk a kezdet kezdetén. — De hisz ez a dolgok természetes folyása, mert minden természetbűvár, kell hogy mindennek előtt bizonyos átnézését nyerve a vidékén előforduló gombafajoknak, hogy ezekből merithesse s válogathassa részletes vizsgálódásainak anyagát, szemmel tartván e mellett a hazájának sajátosságos fajokat. Csak így nem leend működésének eredménye elszigetelt töredék, hanem oly kiegészítő rész, mely a meglevő építménybe könnyen beilleszthető. *)

Constatálható, hogy a fönidézett munkák folytán hazai gombafajaink ismerete tetemesen gyarapodott. Igaz ugyan, hogy ezek összes mennyiségét szám szerint meghatározni alig lehet, már csak azért sem, mert az alsóbb rendű gombák rendszerében még jelenleg uralkodó zavar magában is elég arra,

*) Minapában azon nézet nyilvánult, hogy a leíró gombászat a mai tudomány mértékét meg nem üti, mivel a gombák boncz- és alak-tani leírását mellőzi. Ez körülbelül úgy hangzik, mintha valaki p. o. azt mondaná, hogy Frivaldszky-nk magyarországi Faunája a tudomány színvonalán alul áll, mert nincs benne a leírt állatok boncz-tani leírása. — A tudomány minden ágának saját feladata, saját módszere van, de egyik oly szükséges mint a másik. — Ne magasztaljuk tehát az egyiket a másik rovására!

hogy a fajok pontos megszámlálása a lehetetlenségek közé tartozzék.

Egyébiránt még is némi útmutatóul szolgál a hazai hártya gombafajok igenis ismeretes száma. E gombák köréből ugyan is — mint a függelékben kimutattatik — 1120 hazánkbeli faj ismeretes eddigelé, míg Svédország 1814 fajt mutathat fel és Rabenhorst, a nagy Németország, Csehország és Schweicz területén 1127 fajt számlál, mi Fries nagymesterünket azon elismerő nyilatkozatra ösztönzé: hogy Svéd és Angolország után Magyarország tartozik a gombászati tekintetben legpontosabban átkutatott országok közé.

De habár jó alapot vetettünk így e tudománynak, mégis — mennyi még a teendő, mennyit kell még átkutatnunk, tökéletesbíteniünk, helyreigazítanunk, s mily hálás tér nyílik mindz ezekre édes hazánkban?

Hisz hazánk összes 52 megyéjéből eddigelé csak 8 megye van még gombászati tekintetben átkutatva, s ez is csak hézagosan. Az alföld rónájáról, fővárosunk környékéről mit sem tudunk; pedig hogy e térségek sem gombanélküliek nem csak feltehető, de bizton állítható. S valóban küldettek is már hozzám igen érdekes gombák megtekintésre, melyeket Kerner A. gyűjtött volt a gubacsi pusztán Pest közelében.

Hálásnak nevezem területünket, mert mint az eddigi észleletek bizonyítják, gombavirányunk nem csak eléggé gazdag, hanem némileg eltérő is a szomszéd országokétól.

Az eddig feljegyzett magyar gombafajoknak vagy 15—20 százaléka új fajokat képvisel, s ez újak közül nem kevésbbé érdekesek azok, melyek már más országokban is találtattak, de csak miután már hazánkban felfedeztettek volt.

Ilyenül felemlíthetem például az én *Polyporus osseus*-omat, melyet az újabb időben Hohenbühel-Heufler Tirolban és Juratzka a bécsi Schneeberg-en talált; szintugy az én *Peltidium Oocardii*-mat, melyről, — már ritkasága s azon, csak tiszta hegyi vízben előforduló moszat ritkasága miatt, melyen élőködik, — soha nem hittem volna, hogy másutt is fogna taláthatatni; és íme még is felfedeztetett, még pedig fajrokonaink hazájában, Finnországban, Mustiala mellett, Karsten tanár által, ki erről sietett engem értesíteni.

Említést érdemel tán még azon körülmény is, hogy nem egy, régibb szerzők által leirt gombafaj, mely azonban később senki által többé nem találtatván, elveszettnek tartatott, hazánk lakójául bizonyult, s ez által újra érvényre emelkedett. Így p. o. a szép *Ag. Pholiota comosus* Fr., melyet e fajt, a szerzője ezelőtt 50 évvel csak egyszer s azóta többé soha nem lelt; a *Marasmius erythropus*, melyet ő »*fungus paene perditus*«-nak nevez; és a *Trogius*, volt schweiczi lelkész, *Lentinus resinaceus*-a, mely számos éveken át hiában kerestetett, míg végre Szepesmegyében s egyidejűleg Alsó-Ausztriában is felmerült.

Mindezekből következtethető, hogy hazánk gombaviránya a jövő kor gombászainak is még gazdag bányául fog szolgálhatni, s ezért csak azon óhajjal fejezhetem be előadásomat: vajha soha ne szenvedne hazánk szükségét buzgó buvárokban, vajha a *Clusius* által kezdett s általunk öregebbek által, — nem a legkedvezőbb viszonyok közt folytatott műfenakadást soha ne szenvedne, hanem fiatalabb, jobban iskolázott, gazdagabb segédeszközökkel ellátott erők által mindinkább nagyobb nagyobb tökély felé vezettségük.

I. FÜGGELÉK.

A következő jegyzékek kimutatják, hogy mily gombafajok észleltettek hazánkban már a régibb időkben? vagy — jobban mondva — ki akarják mutatni, hogy miféle fajok lappangnak azon elnevezések alatt, melyek régibb gombaszaink által használtattak?

E czélnak megfelelőleg itten csak egyszerűen minden indokolás nélkül adtam elő az általam kipuhatolt vagy elfogadott hasonneveket; nézeteim igazolását pedig, hosszadalmas volta miatt, máskorra halasztottam.

I. Clusius gombanevei.

Lásd: Caroli Clusii Atrebatii, rariorum plantarum Historia. Antverpiae. 1601. Ivrétben. Jelesen azon szakaszt, mely »Fungorum in Pannoniis*) observatorum brevis historia« czímet visel.

A. Fung. esc. M^og^ehető gombák.

I. Szemerchyeck, Maurachen = Szömöresök.

1. *Maurache*. Sterbek. Tab. 10. Fig. A. = *Morchella conica*. Pers.
2. *Braune Maurache*. Sterb. 10. E. = *Helvella esculenta*. Prs.

*) »Was er unter Pannoniis verstehe ist nicht klar. Wahrscheinlich schwebte ihm die altrömische Pannonia prima und secunda vor. Selbst der erste Clusiuskenner Neilreich wagt keine Entscheidung.« — Hohenbüchel-Heuffer in Litt.

Ugyanazon szerzőtől létezik egy más, majdnem hasonló című könyv is: *Rariorum aliquot stirpium per Pannoniam nascentium historia*. Antverpiae. 1583. 8-ad rétbén. — De ebben a gombákról nincs szó. Csak ez utóbbi könyv létezik a m. t. Akadémia könyvtárában; az elsőnek közlését a nemzeti muzeum könyvtárából, Jurányi tanár úr szíveségének köszönöm.

3. *Stockmaurache*, Sterb. 10. B. = *Morchella esculenta*. Prs.
4. *Vollmaurache*, Sterb. 10. D. = *Morchella patula*. Pers.

II. (Névnélkül) = *Morchella rimosipis*. D. C.?

III. Szent Gyewrgi gambaja*) (Sz. György gombája) *Georgschwammen* = *Agaricus Georgii*. Fr.

IV. Szilva alya = különféle tavaszi *Tricholomák*.

1. *Szilva alya* = *Agaricus* (Trichol.) *albellus*. D. C.
2. — — = *Ag.* (Trichol.) *graveolens*. Ps.
3. — — = *Ag.* (Trichol.) *tigrinus*. Schaeff.

V. *Pesztricz*, *Pasternitz*. Sterb. 13. a. B. = *Likatsgombanem*.

1. 2. 3. *Pesztricz* = *Polyporus squamosus*. Fr.

VI. Szilfa termewt alya, vagy Gilwa gyerthyánfa termewt, (azaz szilfa alján vagy gyertyánfán termő.) *Buchenschwammen*.

Sterb. 12. B. ! = *Ag.* (*Pleurotus*) *sapidus*. Schulzer.

VII. Chöpörke gomba (Csiperke). *Angerling*. Sterb. 6. B.

1. *Csöpörke gomba* = *Ag.* (*Psalliota*) *campestris*. L.
2. — — = *Ag.* (*Psalliota*) *pratensis*. Schaeff.

VIII. Keserew gomba, *Pfifferling* = Borsos tejenczek.

1. *Keserew gomba* = *Lactarius pargamenus*. Swartz.
2. — — = *Lactarius piperatus*. L.
3. *Vörös keserew gomba*, *Rothe Pfifferling*. *Bikalya*. Sterb. 8. D. — *Lactarius controversus*. Prs.

*) Adomaképen megjegyzendő, hogy Curt Sprengel az »*Agaricus gambosus*« nevet a magyar »gomba«-jától származtatja, mi ellen maga a név szerzője Fries hatalmasan tiltakozik.

IX. Herench. Kremling = Tejenczek a »Russulares« osztályából.

1. *Herench. Kremling* = Ag. (*Lactarius*) *subdulcis*. Bull.
2. — — = Ag. (*Pleurotus*) *corticatus*. Fr.
3. — — = *Lactarius pyrogalus*. Fr.
4. *Vörös Herench. Rothe Kremling* = *Lactarius volemus*. L.

X. Hirschling = *Tricholoma* fajok.

1. *Rauhe Hirschling*. Sterb. 6. C. = Ag. (*Trichol.*) *imbricatus*. Fr.
2. *Schwarze Hirschling* = Ag. (*Trichol.*) *arcuatus*. Bull.

XI. Geyszkla w (Geiszklaue) = Ag. *Trichol. Pes Caprae*. Fr.

XII. Reheling. Sterb. 3. C. = *Lactarius deliciosus*. L.

XIII. Galambicza, Teublinge = *Russula* fajok.

1. *Fraw Teublinge*. Sterb. 5. C. = *Russula alutacea* var. *olivacea*.
2. *Kék Galambicza, Blaue Teublinge* = *Russula alutacea* v. *coerulea*.
3. *Verews Galambicza, Rott Teublinge* = *Russula depallens*. Fr.
4. *Schwarze Teublinge*. Sterb. 9. D. = *Russula heterophylla*. Fr.
5. *Varas Galambicza, Rauhe Teublinge* = *Russula virescens*. Fr.

XIV. Niwlgomba (azaz nyulgomba) Hasenörelein.

1. *Sterb. 4. A.* = Ag. (*Clitopilus*) *Orcella*. Fr.
2. *Sterb. 4. B.* = *Cantharellus cibarius*. L.

XV. Disznógomba. Schweindling = *Tricholoma* félék.

1. *Sterb. 8. A.* = Ag. (*Trichol.*) *pessundatus*. Fr.
2. *Sterb. 8. G.* = Ag. (*Trichol.*) *Russula*. Schaeff.

XVI. Varganya.*) Bulz = *Likacs* gombák az »*Edules*« osztályából.

1. *Feyer varganya*. Sterb. 3. B. = *Boletus aeneus*. Fr.
2. *Verews varganya*. Sterb. 2. F. G. = *Boletus fragrans*. Vittad.
3. *Grauer Bulz*. Sterb. 3. A. = *Boletus edulis*. L.

*) Nem tudom, hogy mi okból jegyzi meg Clusius a vargánya névről, hogy »nomen satis obscoenum.«

- XVII. Urgomba, Keyserling = Ag. (*Amanita*) *caesareus*. Scop.
- XVIII. Ewzlab (özláb) Waitzling. Sterb. 7. Á. = Ag. (*Lepiot.*) *procerus*. Scop.
- XIX. Szarvasgomba, Ziegenbart, Geiszbart, Schäberling, Hirschling = *Clavaria*.
1. *Gelben Ziegenbart* Sterb. 11. A. = *Clavaria flava*. L.
 2. *Rotte Geiszbart, roth Hirschling* = *Clavaria Botrytes*. L.
 3. — — — — = *Clavaria coralloides*. L.
- XX. Fenyő alya gomba, Thanneling, Gresseling = *Tricholomák*.
1. *Sterb. 6. E. F.* = Ag. (*Trichol.*) *albo brunneus*. Fr.
 2. — — = Ag. (*Trichol.*) *irinus*. Fr.
 3. — — = Ag. (*Trichol.*) *panaeolus*. Fr.
- XXI. Bokrosgomba, Scheberling = *Polyporus frondosus* Fr.

B. Fung. pern. Ártalmas és veszedelmes gombák.

- I. *Auricula Judae*. Bozafatermewt, Holderschwamm. Sterb. 27. C. = *Exidia Auricula Judae*. L.
- II. Szilwa alya = *Polyporus hirsutus et affines*.
- III. Ganejou, Mistschwammen. Sterb. 24. A. = *Coprinus fimetarius*. L.
- IV. Fizfa gomba, Felberschwamm. Sterb. 21. A. = *Stereum purpureum*. Prs.
- V. Rewes cseresnyefa gomba (redves es-fa gomba) Kirschenbaumschwammen. Sterb. 15. D. = *Polyporus sulfureus*. Fr.
- VI. Monyoró alya gomba = Ag. (*Entol.*) *rhodopolius*. Fr.
- VII. Bagoly gomba, Krottenschwammen = különbözők.
1. *Sterb. 16. E.* = Ag. (*Panaeolus*) *papilionaceus*. Fr.
 2. *Sterb. 16. G.* = Ag. (*Amanita*) *pantherina*. D. C.
 3. — — = Ag. (*Amanita*) *rubescens*. Fr.
- VIII. Nyirfa gomba, Birchenschwammen. Sterb. 16. H. = Ag. (*Collybia*) *platyphyllus*. Fr.

IX. Borsos gomba, Hohenschwamm. Sterb. 18. E.
= Ag. (*Trichol.*) *tumidus*. Pers.

X. Kecskegomba, Geiszwammen = Ag. (*Clitoc*)
inversus. Fr.

XI. Narrenschwammen (bolond gomba) = Ag. (*Aman*)
vaginatus. Bull.

XII. Fliegenschwammen = különfélék.

1. *Sterb. 21. B.* = Ag. (*Hebeloma*) *versipellis*. Fr.

2. *Sterb. 21. G.* = *Russula rubra*. Fr.

3. — — = Ag. (*Aman*) *recutita*. Fr.

4. — — = Ag. (*Aman*) *muscaria*. L.

5. *Sterb. 22. D. E.* = Ag. (*Psalliota*) *silvaticus*. Schaeff.

XIII. Wtfelem terewn gomba (útfélen termő gomba)
Froschenstuel. Sterb. 20. E. = Ag. (*Psalliota*)
cretaceus. Fr.

XIV. Sawtaschen (Sautaschen) = különfélék.

1. *Sawtaschen* = Ag. (*Hebeloma*) *fastibilis*. Fr.

2. *Sterb. 19. C.* = *Paxillus Lepista*. Fr.

XV. Tinor gomba, Schmeerschwammen = Si-
klóskalapu gombák.

1. *Feyer Tinor*. Sterb. 18. G. = *Cortinarius (Myxacium) argenta-*
tus. Fr.

2. *Fekete Tinor*. Schwarz Schmeerschwamm. Sterb. 26. F. = *La-*
ctarius turpis. Weinm.

XVI. Kigyógomba, Natterschwammen = gané-
jon termő gombák.

1. *Sterb. 28. F.* = Ag. (*Panaeolus*) *separatus*. L.

2. — — = Ag. (*Panaeolus*) *fimiputris*. Bull.

3. — — = *Coprinus micaceus*. Fr.

XVII. Hoz Greyllen (Holzgrillen?)

1. *Sterb. 20. G.* = Ag. (*Psilocybe*) *spadiceus*. Fr.

2. *Sterb. 11. F.* = Ag. (*Psiloc.*) *hydrophilus*. Fr.

XVIII. Kueling. Sterb. 21. E. = Ag. (*Mycena*) *epiptery-*
gius. Scop.

XIX. Varganya, Bingslin (Pilzlein) = különféle
Boletusok.

1. *Sterb. 20. M.* = *Boletus piperatus*. Bull.
 2. — — = *Boletus scaber*. Fr.
 3. — — = *Boletus spadiceus*. Schaeff.
 4. — — = *Boletus subtomentosus*. L.
 5. — — = *Boletus luridus*. Fr.
 6. *Baba varganya* = *Boletus lupinus*. Fr. ?
 7. — — = *Boletus purpureus*. Fr.
- *Rotter Bulz*, *Sterb. 15. A.* = *Boletus versipellis*. Fr.

XX. *Varganya, Bulz (Pilz)* = *Hálazott tönkü Boletusok.*

1. *Grass Bulz* (*Graspilz*?). *Sterb. 17. H.* = *Boletus pachypus*. Fr.
2. *Sárga varganya*. *Sterb.* = *Boletus calopus*. Fr.
3. *Rotte Bulz*. *Sterb. 18. C.* = *Boletus appendiculatus*. Fr.
4. *Wilder Bulz*. *Sterb. 19. H.* = *Boletus flavidus*. Fr.

XXI. *Nem jó Fenyő alya gomba, Falscher Gressling*. *Sterb. 23. A.* = *Lactarius torminosus*. Schaeff.

XXII. *Tuvis (tüvis) alya gomba, Underdornschwamm* = *Nyalábosan fán termő gombák.*

1. *Sterb. 24. M.* = *Ag. (Pholiota) mutabilis*. Schaeff.
2. — — = *Ag. (Flammula) flavidus*. Schaeff.
3. — — = *Ag. (Hypholoma) sublateritius*. Schaeff.
4. *Stockschwamm* = *Ag. (Hypholoma) epixanthus*. Fr.
5. *Sterb. 25. F.* = *Ag. (Hypholoma) capnoides*. Fr.
6. *Sterb. 25. H.* = *Ag. (Collibia) fusipes*. Bull.

XXIII. *Különbféle gombák zagyaléka.*

1. *Sterb. 22. H.* = *Russula emetica*. Fr.
 2. *Sterb. 21. B.* = *Russula Clusii*. Fr.
 3. — — = *Paxillus involutus*. Fr.
 4. *Sterb. 20. A.* = *Paxillus sordarius*. Fr.
 5. — — = *Phallus impudicus*. L.
- b. *Fungus minimus, anonymus* = *Cyathus crucibulum*.

XXIV. *Holzschwammen* = *Tálgombák és Kocsonyások.*

1. *Sterb. 26. C.* = *Peziza aurantiaca*. Kromb.
2. *Sterb. 26. D.* = *Peziza coccinea*. Jacq.
3. — — = *Tremella mesenterica*. Ritz.

XXV. *Feyer szarwas gomba, Wilde Hirschling*. *Sterb. 27. G.* = *Hydnum coralloides*. Scop.

XXVI. Pöffeteg, Weiberfist = Lycoperdon.

1. *Pöffeteg* = *Lycoperdon excipuliforme*. Fr.
2. — = *Lycoperdon caelatum*. Bolt.
3. — = *Lycoperdon Bovista*. L.

II. Scopoli gomba nevei.

Lásd: *Johannis Antonii Scopoli Phil. et Med. Doctoris, Annus historico-naturalis. Lipsiae. Annus IV. 1770. különösen: Fungi quidam rariores, in Hungaria nunc detecti. 144—152. lap.*

144. lap. I. tábla. 1. ábr. *Valsa coralloides* = *Xylaria digitata*. (L.)
145. I. I. t. 3. ábr. *Agaricus pubescens* = Valószínűleg penészes *Mycena*.
146. I. — *Agaricus decipiens* = *Lactarius subdulcis*. Fr.
146. I. — *Agaricus pannonicus* = *Ag. (Armillaria) focalis*. Fr.
147. I. — *Agaricus crenulatus* = *Russula foetens*. Prs. ?
147. I. — *Agaricus murinus* = *Ag. (Trichol.) portentosus*. ?
147. I. — *Agaricus aethiops* = *Ag. (Leptonia) Aethiops*. Scop.
147. I. I. t. 4. ábr. *Agaricus Müa* = *Ag. (Pleurot) dryinus*. Fr.
148. I. I. t. 5. ábr. *Boletus strobilaceus* = *Boletus strobilaceus*. Scop.
148. I. — *Boletus asbestinus* = *Polyporus pomaceus*. Prs.
149. I. — *Boletus sutorius* = *Polyporus betulinus*. Fr.
149. I. — *Boletus mucidus* = *Polyporus amorphus*. Fr.
149. I. I. t. 6. ábr. *Elvela fimetaria* = *Poronia punctata*. Link.
150. I. I. t. 7. ábr. *Elvela lichenoides* = *Peziza leucostigma*. Fr.
150. I. I. t. 8. ábr. *Elvela fungiformis* = *Peziza nivea*. Fr.
150. I. I. t. 9. ábr. *Elvela cyathiformis* = *Peziza calycina*. Schum.
150. I. I. t. 10. ábr. *Clavaria brachyorrhiza* = *Calocera viscosa*. Fr.
150. I. — *Clavaria coralloides var.* = *Clavaria Botrytis*. Bull.
151. I. — *Martella Echinus* = *Hydnum Erinaceus*. Bull.
151. I. I. t. 11. ábr. *Mucor lycoperdoides* = *Trichia chrysoesperma*. D. C.
151. I. I. t. 12. ábr. *Mucor cupressiformis* = *Stemonitis typhoides*. D. C.
152. I. — *Lycoperdon carpotoloides* = *Tubulina cylindrica*. D. C. ?

III. Lumnitzer gomba nevei.

Lásd: *Stephani Lumnitzer Med. Doct. Flora Posonien-sis, exhibens Plantas circa Posonium sponte crescentes, secundum Systema sexuale Linneanum digestae. Lipsiae, impensis Siegfried Lebrecht Crusii. 1791.*

1157. *Tremella juniperina*. L. = *Gymnosporangium juniperi*. Link.
 1158. — *auricula*. Willd. = *Exidia Auricula Judae*. Fr.
 1160. — *arborea*. Willd. = *Exidia glandulosa*. Fr.
 1161. — *verrucosa* = *Bulgaria inquinans*. Fr.
 1163. *Bysus phosphorea* = *Ozonium auricomum*. pr. p.
 1164. — *velutina* = *Valamely mohnak prothallusa*.
 1165. — *coriacea*. Schreb. = *Dematium papyraceum*. Link.
 1166. — *floccosa*. Schreb. = *Hypha bombycina*. Prs.
 1171. *Agaricus procerus*. Scop. = *Ag. (Lepiota) procerus*. Scop.
 1172. — *abellus*. Scop. = *Ag. (Aman) solitarius*. Bull.
 1173. — *umbelliferus*. L. = *Ag. (Omphalia) umbelliferus*. (L.)
 1174. — *piperatus*. L. = *Lactarius piperatus*. L.
 1175. — *niveus*. Scop. = *Hygrophorus niveus*. (Scop.)
 1176. — *Jozzulus*. Scop. = *Hygrophorus eburneus*. Bull.
 1177. — *virginus*. Jacq. = *Hygrophorus virginus*. (Jacq.)
 1178. — *umbilicatus* = *Ag. (Collybia) ramosus*. Fr.
 1179. — *collinus* = *Marasmius carpathicus*. Kalchbr.
 1180. — *gallinaccius*. Scop. = *Ag. (Clitocybe) dealbatus*. Fr.
 1181. — *androsaceus*. L. = *Marasmius androsaceus*. (L.)
 1182. — *cyathiformis*. Lumn. = *Ag. (Clitoc) candicans*. Fr.
 1183. — *saccharinus*. Batsch. = *Marasmius saccharinus*.
 1184. — *trichopus*. Scop. = *Ag. (Coll.) muscigenus*. Schum.
 1185. — *variegatus*. Lumn. = *Russula alutacea* b) *lutea*.
 1186. — *pratensis* = *Hygroporus pratensis*. Prs.
 1187. — *tenellus*. Batsch. = *Ag. (Mycena) citrinellus*. Prs.
 1188. — *virens*. (Lumn.) = *Ag. (Aman) vaginatus*. Bull.
 1189. — *muscarius*. L. = *Ag. (Aman) muscarius*. L.
 1190. — *integer*. L. = *Russula integra*. L.
 1191. — *purpurascens*. Scop. = *Hygrophorus pudorinus*. Fr.
 1192. — *Russula*. Lumn. = *Russula fragilis*. L.
 1193. — *sanguineus*. Batsch. = *Russula emetica*. Fr.
 1194. — *verrucosus*. Willd. = *Ag. (Aman) excelsus*. Fr.
 1195. — *tristis*. Scop. = *Ag. (Trichol.) tristis*. Scop.
 1196. — *tintinnabulum* = *Ag. (Psathyrella) disseminatus*. Ps.
 1197. — *lacerus*. Lumn. = *Ag. (Armill.) melleus*. Th. Dan.
 1198. — *extinctorius*. L. = *Coprinus extinctorius*. (Bull.)
 1199. — *esulentus*. Jacq. = *Ag. (Collybia) esulentus*.
 1200. — *pilosus*. Lumn. (nec Batsch.) = *Ag. (Mycen) polygr.*
 1201. — *caesius*. Lumn. = *Ag. (Mycena) corticola* var.
 1202. — *scandicinus*. Lumn. = *Ag. (Aman) rubescens*. Fr.
 1203. — *spinulosus*. L. = *Ag. (Lep.) acutesquamos*. Weinm.
 1204. — *Jacobinus*. Lumn. nec Scop. = *Russula foetens*. Fr.
 1205. — *rusticanus*. Scop. = *Lactarius pyrogalus*. Fr.
 1206. — *clavatus*. Lumn. = *Ag. (Armill.) melleus* var. ?
 1207. — *caudatus*. Lumn. = *Ag. (Myc.) galericulatus*. Scop. ?
 1208. — *plicatilis*. Lumn. = *Ag. (Collyb.) radicans*. Fr.

1209. *Agaricus ictericus*. Scop. = *Cortinarius cinnamonomeus*. L.
 1210. — *deliciosus*. L. = *Lactarius delic.* (L.)
 1211. — *dentatus*. L. = *Hygrophorus conicus*. Schaeff.
 1212. — *aureus*. Mat. = *Ag.* (*Pholiota*) *aureus*. M.
 1213. — *flammans*. Scop. = *Hygrophorus minutus*. Fr.
 1214. — *viscidus*. Scop. = *Gomphidius viscidus*.
 1215. — *inanis*. Lumn. = *Russula aurata*. L.
 1216. — *albipes*. Lumn. nec. Scop. = *Russula lutea*. Hudson.
 1217. — *fragilis*. L. = *Hygrophorus sciophanus*. Fr.
 1218. — *marginatus*. Batsch. = *Ag.* (*Pholiota*) *marginatus*.
 1219. — *ferrugineus*. Scop. = *Cortinarius multififormis*?
 1220. — *lacrymalis*. Batsch. = *Ag.* (*Naucoria*) *pediades*. Fr.?
 1221. — *Mitra*. Lumn. = *Ag.* (*Flammula*) *penetrans*. Fr.
 1222. — *crinitus*. L. = *Ag.* (*Naucoria*) *Erinaceus*. Fr.?
 1223. — *fascicularis*. Willd. = *Ag.* (*Hypholoma*) *fascicularis*.
 1224. — *tricolor*. Lumn. = ? ?
 1225. — *pratensis*. Scop. = *Ag.* (*Psalliota*) *pratensis*.
 1226. — *vinaceus*. Scop. = *Ag.* (*Nolanea*) *vinaceus*.
 1227. — *squamosus*. Scop. = *Ag.* (*Entoloma*) *sericellus*. Fr.
 1228. — *murinus*. Lumn. = *Ag.* (*Leptonia*) *lazulinus*. Fr.
 1229. — *violaceus*. L. = *Cortinarius violaceus*. (L.)
 1230. — *clavularis*. Batsch. = *Ag.* (*Myc.*) *clavular*. Fr. Epicr.
 1231. — *campestris*. L. = *Ag.* (*Psalliota*) *campestris*.
 1232. — *lubricus*. Scop. = *Gomphidius glutinosus*.
 1233. — *digitalis*. Batsch. = *Coprinus digitalis*. Batsch.
 1234. — *fimetarius* a) = *Coprinus comatus*. Batt.
 — — b) = *Coprinus deliquescens*. Fr.
 1235. — *lignorum*. Scop. = *Coprinus micaceus*. Fr.
 1236. — *quercinus*. L. = *Daedalea quercina*. (L.)
 1237. — *flabelliformis*. Gled. = *Lenzites betulina*. Fr.
 1238. — *depluens*. Willd. = *Ag.* (*Crepidotus*) *depluens*.
 1239. — *perpusillus*. Lumn. = *Ag.* (*Pleurotus*) *septicus*. Fr.
 1240. *Merulius chantarellus*. Scop. = *Cantharellus cibarius*. Fr.
 1241. *Boletus igniarius*. L. = *Polyporus igniarius*.
 1242. — *fomentarius*. L. = *Polyporus fomentarius*.
 1243. — *favus*. L. = *Polyporus hirsutus*. Schrad.
 1244. — *hepaticus*. Willd. = *Fistulina hepatica*. Fr.
 1245. — *fulvus*. Willd. = *Polyporus fulvus*. Scop.
 1246. — *suberosus*. Lumn. = *Daedalla unicolor*. Fr.
 1247. — *citrinus*. Lumn. = *Polyporus sulfureus*. (Bull.)
 1248. — *caudicius*. Scop. = *Polyporus sulfureus*.
 1249. — *versicolor*. L. = *Polyporus versicolor*. (L.)
 1250. — *adustus*. Willd. = *Polyporus adustus*. Fr.
 1251. — *svaveolens*. L. = *Trametes svaveolens*. Fr.
 1252. — *Medulla panis*. Jacq. = *Polyporus Med. panis*.
 1253. — *perennis*. L. = *Polyporus perennis*. (L.)

1254. *Boletus luteus*. Lumn. (non L.) = *Boletus flavidus*. Fr.
 1255. — *bovinus*. L. = *Boletus bovinus*. L.
 1256. — *crassipes*. Willd. = *Boletus edulis*. L.
 1257. — *ramosissimus*. Jacq. = *Polyporus umbellatus*. Fr.
 1258. *Hydnum imbricatum*. L. = *Hydnum imbricatum*. L.
 1259. *Phallus esculentus*. L. = *Morchella esculenta*. Ps.
 1260. — *impudicus*. L. = *Phallus impudicus*. L.
 1261. *Helvela Mitra*. L. = *Helvella crispa*. Fr.
 1262. *Cyathus laevis*. Willd. = *Cyathus Olla*. Pers.
 1263. — *striatus*. Willd. = *Cyathus striatus*. W.
 1264. *Peziza cochleata*. L. = *Peziza aurantiaca*. Prs.
 1265. — *crenata*. Willd. = *Peziza cochleata*. Bull.
 1266. *Octospora scutellata*. Hedw. = *Peziza scutellata*. Pers.
 1267. — *pustulata*. Hedw. = *Peziza pustulata*. Prs.
 1268. — *nana*. Hedw. = *Peziza ferruginea*. Schum.
 1269. — *citrina*. Hedw. = *Peziza citrina*. Batsch.
 1270. — *lutescens*. Hedw. = *Peziza lutescens*. Alb. et Schw.
 1271. — *albidula*. Hedw. = *Peziza cyathoidea*. Bull.
 1272. *Clavaria pistillaris*. var. 1. = *Clavaria fragilis*. Ps.
 — — — 2. 3. 4. = *Clavaria pistillaris*. L.
 1273. *Clavaria ophioglossoides*. = *Xyllaria polymorpha*. (Prs.)
 1274. — *truncata*. Lumn. = *Clavaria falcata*. Prs.
 1275. — *hirta*. Batsch. = *Clavaria cinerea*.
 1276. — *granulata*. Willd. = *Typhula gyrans*. Fr.
 1277. — *Hypoxyylon*. L. = *Xylaria digitata*. Fr.
 1278. — *coralloides* a) = *Clavaria flava*. Schaeff.
 — — *rubella* b) = *Clavaria Botrytis*. Pers.
 1279. — *muscoides*. L. = *Clavaria corniculata*. Schaeff.
 1280. *Lycoperdon Tuber*. L. = *Tuber cibarium*. Bull.
 1281. — *Bovista* 1. = *Lycoperdon caelatum*. Bull.
 — — — 2. = *Lycoperdon Bovista*. L.
 — — — 3. = *Lycoperdon gemmatum*. Batsch.
 — — — 4. = *Lycoperdon pyriforme*. Schaeff.
 1282. — *flavescens*. Gled. = *Reticularia muscorum* ?
 1283. — *pisiforme*. L. = *Lycogala miniatum*. Prs.
 1284. — *epitendron*. L. = *Lycogala miniatum*. Prs.
 1285. *Sphaeria lycoperdoides* Willd. = *Hypoxyylon coccineum*. Bull.
 1286. — *tremelloides*. Willd. = *Tubercularia vulgaris*.
 1287. *Mucor mucedo*. L. = *Mucor Mucedo*. L.
 1288. — *glaucus*. L. = *Aspergillus glaucus*. Link.
 1289. — *viridescens*. L. = *Cladosporium herbarum*. Link.
 1290. — *Erisyphe*. L. = *Erisyphe communis*. Léveillé.
 1291. — *niveus*. Leyss. = *Aspergillus candidus*. Link.
 1292. — *luteus*. Gled. = *Eurotium herbariorum*. Link.
 1293. — *septicus*. (L.) = *Aethalium septicum*. Fr.
 1294. — *Lycogala*. Scop. = *Lycogala argenteum*. Prs. ?

IV. Mauksch gomba nevei

Lásd: Thomas Mauksch, Wegweiser in die Zipser Karpathischen Alpen. — Kézirat a Magy. tud. Akadémia könyvtárában.

1. *Agaricus floccosus*. = Ag. (Armill.) melleos. Vahl.
2. — *ceraecus* = Hygrophorus ceraceus.
3. — *ramealis* = Marasmius ramealis.
4. — *velatus* = Gomphidius glutinosus.
5. — *ericus* = Hygrophorus virgineus.
6. — *integer* = Russula integra. (L.)
7. — *sanguineus* = Hygrophorus coccineus.
8. — *procerus* = Ag. (Lepiota) procerus.
9. — *terreus*. Host. = Ag. (Trichol.) terreus.
10. — *eburneus*. Host. = Hygrophorus eburneus.
11. — *velutipes*. Host. = Ag. (Collybia) velutipes,
12. — *campanulatus*. Host. = Ag. (Panacolus) campan. L.
13. — *dentatus*. Host. = Hygrophorus conicus.
14. — *dulcis* = Lactarius volemus ?
15. — *giganteus* (non Leyss.) = Lactarius scrobiculatus.
16. — *Cantharellus*. L. = Cantharellus cibarius.
17. — *fimetarius*. L. = Coprinus fimetarius.
18. — *muscarius*. L. = Ag. (Aman) muscarius.
19. — *aureus* = Ag. (Pholiota) squarrosus. Müll.
20. — *campestris*. L. = Ag. (Psalliota) campestris.
21. — *deliciosus*. L. = Lactarius deliciosus.
22. — *fimiputris*. L. = Ag. (Panaeolus) fimiputris.
23. — *plicatilis*. L. = Coprinus plicatilis.
24. — *flavipes*. Host. = Ag. (Mycena) epipterygius.
25. — *Listeri* ? Host. = Russula foetens.
26. — *fragilis* ? Leyss. = Ag. (Hypholoma) capnoides.
27. — *crassipes*. Host. = Ag. (Collybia) fusipes.
28. — *betulinus*. Host. = Lenzites betulina.
29. — *officinalis* (non L.) = Lenzites abietina.
30. — *sepiarius*. L. = Lenzites saepiaria.
31. — *hyacinthinus*. Mauksch = Ag. (Clitoc) laccatus.
32. — *longipes*. M. = Ag. (Mycena) lacteus.
33. — *papillosus*. M. = Lactarius piperatus.
34. — *testaceus*. M. = Ag. (Clitoc) sinopicus.
35. — *luteus*. M. = Ag. (Trichol.) sulfureus.
36. — *umbonatus*. = Cortinarius anomalus.
37. — *teres* = Cortinarius castaneus.
38. — *sulfureus* = Hygrophorus chlorophanus.
39. — *tinctus* = Ag. (Trichol.) personatus.

40. *Agaricus fulvus* = *Ag.* (*Pholiota*) *filamentosus*, Schaeff.
41. — *latus* = *Ag.* (*Collybia*) *platyphyllus*.
42. — *varius* = *Cortinarius cinnamomeus*.
43. — *squamulosus* = *Ag.* (*Clitoc*) *squamulosus*.
44. — *albicans* = *Ag.* (*Clitoc*) *flaccidus*.
45. — *coriaceus* = *Ag.* (*Clitoc*) *infundibuliformis*.
46. — *rimosus* = *Inocybe rimosa*.
47. — *fallax* = *Lactarius torminosus*.
48. — *pictus* = *Ag.* (*Hypholoma*) *sublateritius*.
49. — *laevis* = *Lactarius volemus*.
50. — *venulosus* = *Russula virescens*.
51. — *glaucescens* = *Ag.* (*Clitoc*) *odorus*.
52. — *centrifugus* = *Ag.* (*Trichol.*) *argyrius*, Kalchbr.
53. — *ventricosus* = *Ag.* (*Clitoc*) *cyathiformis*.
54. — *granularis* = *Ag.* (*Lepiota*) *granulosus*.
55. — *lilaceus* = *Ag.* (*Trichol.*) *sordidus*.
56. — *glabratus* = *Ag.* (*Clitoc*) *gilvus*.
57. — *formosus* = *Ag.* (*Hypholoma*) *fascicularis*.
58. — *roseus* = *Hygrophorus erubescens*.
59. — *maculatus* = *Gomphidius glutinosus* ?
60. — *polymorphus* = *Hygrophorus psittacinus* pr. p.
61. — *aurantiacus* = *Lactarius aurantiacus*.
62. — *viridulus* = *Ag.* (*Stropharia*) *aeruginosus*.
63. — *flavescens* = *Ag.* (*Collybia*) *radicatus*.
64. — *regularis* = *Ag.* (*Collybia*) *butyraceus*.
65. — *castaneus* = *Inocybe fastigiata*.
66. — *roridus* = *Cortinarius variaecolor*.
67. — *lugens* = *Ag.* (*Psall.*) *campestris* var. *silvicola*.
68. — *subtilis* = *Hygrophorus sciophanus*.
69. — *concentricus* = *Ag.* (*Lepiota*) *clypeolaris*.
70. — *reticulatus* = *Ag.* (*Trichol.*) *variegatus*.
71. — *sulcatus* = *Hygrophorus niveus*.
72. — *aurichalceus* = *Hygrophorus hypothejus*.
73. — *nitidus* = *Ag.* (*Trichol.*) *arcuatus* ?
74. — *cinereus* = *Ag.* (*Trichol.*) *gausapatus*, Fr.
75. — *micropus* = *Inocybe scabella*.
76. — *splendens* = *Ag.* (*Stropharia*) *semiglobatus*.
77. — *orbicularis* = *Ag.* (*Naucoria*) *tabacinus*.
78. — *gelatinosus* = *Hygrophorus discoideus*.
79. — *distentus* = *Ag.* (*Trichol.*) *melaleucus*.
80. — *cernuus* = *Ag.* (*Nolanea*) *pascuus* var.
81. — *pyramidatus* = *Ag.* (*Lepiota*) *acutesquamosus*.
82. — *hispidus* = *Ag.* (*Lepiota*) *Friesii*.
83. — *sericeus* = *Inocybe geophylla*.
84. — *deflexus* = *Ag.* (*Clitoc*) *farinaceus*.
85. — *aculus* = *Cortinarius glandicolor*.

86. *Agaricus undulatus* = Ag. (Galera) Hypnorum.
 87. — *bipartitus* = Hygrophorus terebratus.
 88. — *pallide-flavus* = Hygrophorus ligatus.
 89. — *lacerus* = Ag. (Lepiota) aminianthinus.
 90. — *ferrugineus* = Ag. (Naucoria) pediades.
 91. — *isabellinus* = Cortinarius multiformis.
 92. — *defluens* = Ag. (Hebelom.) fastibilis.
 93. — *cuprinus* = Ag. (Trichol.) albo-brunneus.
 94. — *setosus* = Ag. (Pholiota) aurivellus.
 95. — *furfuraceus* = Ag. (Trichol.) fumosus.
 96. — *brunneus* = Cortinarius Colus.
 97. — *bicolor* = Cortinarius suillus.
 98. — *pilosus* = Ag. (Naucoria) furfuraceus.
 99. — *rusus* = Cortinarius cypriacus.
 100. — *calceatus* = Marasmius Oreades.
 101. — *multipartitus* = Ag. (Trichol.) vaccinus.
 102. — *ochroleucus* = Ag. (Hebelom.) crustaliniiformis.
 103. — *plumosus* = Lactarius vellereus.
 104. — *niger* = Paxillus atrotomentosus.
 105. — *marginatus* = Ag. (Pholiota) mycenoides.
 106. — *punctatus* = Ag. (Pholiota) mutabilis.
 107. — *radiatus* = Ag. (Lepiota) carcharias.
 108. — *mutabilis* = Ag. (Trichol.) flavo brunneus.
 109. — *disruptus* = Ag. (Trichol.) saponaceus.
 110. — *fuscatus* = Inocybe scabra.
 111. — *nodosus* = Russula foetens.
 112. — *delicatulus* = Ag. (Lepiota) cristatus.
 113. *Merulius muricatus* = Telephora radiata.
 114. — *auricula* = Craterellus clavatus.
 115. *Boletus bovinus* = Boletus flavidus.
 116. — *cinnamomeus* = Boletus subtomentosus.
 117. — *luteus*. Host. = Boletus luteus.
 118. — *versicolor*. Host. = Polyporus versicolor.
 119. — *suberosus*. Host. = Polyporus betulinus.
 120. — *officinalis*. Host. = Polyporus officinalis.
 121. — *fomentarius*. L. = Polyporus fomentarius.
 122. — *perennis*. L. = Polyporus perennis.
 123. — *scaveolens*. Host. = Trametes suaveolens.
 124. — *cinnabarinus*. Host. = Polyporus cinnabarinus.
 125. — *flavus*. L. = Polyporus squamosus.
 126. *Hydnum compactum*. L. = Hydnum compactum.
 127. — *repandum*. Host. = Hydnum repandum.
 128. — *molle* (non Fries) = Hydnum rufescens.
 129. — *complanatum* ? L. = Radulum orbiculare.
 130. *Phallus esculentus*. Host. = Morchella esculenta.
 131. — *impudicus*. Host. = Phallus impudicus, L.

132. *Helvella pincti*. L. ? = *Peziza vesiculosa*.
 133. *Peziza citrina*. Host. = *Peziza aurantiaca*.
 134. — *coccinea*. Host. = *Peziza coccinea*.
 135. — *cochleata*. Host. = *Peziza cochleata*.
 136. *Nidularia campanulata*. Host. = *Cyathus Olla*.
 137. — *conglomerata*. Prs. = *Nidularia farcta*.
 138. *Clavaria caespitosa*. Host. = *Clavaria abietina*.
 139. — *Clava Herculis*. Prs. = *Clavaria pistillaris*.
 140. — *digitata*. Host. = *Clavaria flava*.
 141. — *coralloides*. L. = *Clavaria coralloides*.
 142. — *fastigiata*. Host. = *Clavaria fastigiata*.
 143. — *crispa*. Host. = *Clavaria crispula*.
 144. — *muscoides*. = *Clavaria muscoides*.
 145. — *alata* = *Spathulea flavida*.
 146. *Tuber cibarium*. Host. = *Choiromyces ganglioniformis*.
 147. *Lycoperdon stellatum*. Host. = *Lycoperdon excipuliforme*.
 148. — *Bovista* = *Lycoperdon Bovista*.
 149. — *pisiforme*. Host. = *Bovista nigrescens*. Prs.
 150. — *ramosum*. Host. = *Stemonitis ferruginea* ?
 151. — *epidendron*. Host. = *Lycogala miniatum*.
 152. — *muricatum* = *Lycoperdon pyriforme*.
 153. — *ligneum* = *Elaphomyces granulatus* ?
-

II. FÜGGELÉK.

Régibb gombászaink által észlelt gombafajok, rendszeres sorozatban.

1. *Agaricus Amanita caesareus*. Scop. — Clus. esc. XVII.
2. — — *muscarius*. L. — Clus. pern. XII. 4. Lumn. 1189. M. 18.
3. — — *recutitus*. Fr. — pern. XII. 3.
4. — — *rubescens*. Fr. — pern. VII. 3. Lmn. 1202.
5. — — *pantherina*. D. C. — pern. VII. 4.
6. — — *vaginata*. Bull. — pern. XI. Lmn. 1188.
7. — — *solitarius*. Bull. — Lumn. 1172.
8. — — *excelsus*. Fr. — Lumn. 1194.
9. — *Lepiota procerus*. Scop. — esc. XVIII. Lmn. 1171. M. 8.
10. — — *acutesquamosus* Weinm. — Ln. 1203. M. 81.
11. — — *Friesii*. Lasch. — M. 82.
12. — — *Clypeolarius*. Fr. — M. 69.
13. — — *cristatus*. Fr. — M. 112.
14. — — *granulosus*. Batsch. — M. 54.
15. — — *carcharias*. Prs. — M. 106.
16. — — *amianthinus*. Scop. — M. 89.
17. — *Armillaria focalis*. Fr. — Scop. Hung. 146.
18. — — *melleus*. Vahl. — Lumn. 1197. 1206. M. 1
19. — *Tricholoma albo-brunneus*. Ps. — Esc. XX. 1. M. 93.
20. — — *irinus*. Fr. — Esc. XX. 2.
21. — — *panaeolus*. Fr. — Esc. XX. 3.
22. — — *pessundatus*. Fr. — Esc. XV. 1.
23. — — *Russula*. Schaeff. — Esc. XV. 2.
24. — — *imbricatus*. Fr. — Esc. X. 1.
25. — — *arcuatus*. Bull. — Esc. X. 2. M. 73.
26. — — *Georgii*. Fr. — Esc. III.
27. — — *albellus*. Fr. — Esc. IV. 1.
28. — — *graveolens*. Prs. — Esc. IV. 2.

29. Agaricus *Tricholoma tigrinus*. Schaeff. — Esc. IV. 3.
 30. — — — *Pes caprae*. Fr. — Esc. XI.
 31. — — — *tumidus*. Prs. — Pern. IX.
 32. — — — *portentosus*. Fr. — Scop. hung. 147.
 33. — — — *tristis*. Scop. — Lumn. 1195.
 34. — — — *variegatus*. Scop. — M. 70.
 35. — — — *melaleucus*. Prs. — M. 79.
 36. — — — *flavo-brunneus*. Fr. — M. 108.
 37. — — — *terreus*. Schaeff. — M. 9.
 38. — — — *gausapatus*. Fr. — M. 74.
 39. — — — *argyrius*. Kalchbr. — M. 52.
 40. — — — *vaccinus*. Prs. — M. 101.
 41. — — — *sulfureus*. Bull. — M. 35.
 42. — — — *saponaceus*. Fr. — M. 109.
 43. — — — *personatus*. Fr. — M. 39.
 44. — — — *sordidus*. Fr. — M. 56.
 45. — *Clitocybe inversus*. Fr. — Pern. X.
 46. — — — *dealbatus*. Sow. — Lumn. 1180.
 47. — — — *candicans*. Prs. — Lumn. 1182.
 48. — — — *nebularis*. Batsch. — M. 95.
 49. — — — *infundibuliformis*. Schaeff. M. 45.
 50. — — — *gilvus*. Prs. — M. 56.
 51. — — — *squamulosus*. Prs. — 43.
 52. — — — *sinopicus*. Fr. — M. 34.
 53. — — — *odorus*. Bull. — M. 51.
 54. — — — *lacratus*. Scop. — M. 31.
 55. — — — *farinaceus*. Huds. — M. 84.
 56. — — — *flaccidus*. Sow. — M. 44.
 57. — — — *cyathiformis*. Fr. — M. 53.
 58. — *Collybia platyphyllus*. Prs. — Pern. VIII. M. 41.
 59. — — — *fusipes*. Bull. — Pern. XXII. 6. M. 27.
 60. — — — *ramosus*. Fr. — Lumn. 1178.
 61. — — — *esculentus*. Jacq. — Lumn. 1199.
 62. — — — *radicatus*. Reth. — Lumn. 1208. M. 63.
 63. — — — *muscigenus*. Schum. — Lum. 1184.
 64. — — — *velutipes*. Curt. — M. 11.
 65. — — — *collinus*. Scop. — M. 41.
 66. — — — *butyraceus*. Bull. — M. 64.
 67. — *Omphalia umbelliferus*. L. — Lum. 1173.
 68. — *Mycena epipterygius*. Scop. — Pern. XVIII. M. 24.
 69. — — — *citrinellus*. Prs. — Lum. 1187.
 70. — — — *polygrammus*. Bull. — Lum. 1200.
 71. — — — *corticola*. Prs. — Lum. 1201.
 72. — — — *galericulatus*. Scop. — Lum. 1207.
 73. — — — *clavularis*. Batsch. — Lum. 1230.
 74. — — — *alcalinus*. Fr. — M. 24.

75. *Agaricus Mycena lacteus*. Prs. — M. 32.
76. — *Pleurotus sapidus*. Schulz. — Esc. VI.
77. — — *corticatus*. Fr. — Esc. IX. 2.
78. — — *dryinus*. Fr. — Scop. hung. 147. I. 1.
79. — — *septicus*. Fr. — Lum. 1239.
80. — *Entoloma sericellus*. Fr. — Lum. 1227.
81. — — *rhodopolius*. Fr. — Pern. VI.
82. — *Clitopilus Orcella*. Bull. — Esc. XIV.
83. — *Leptonia lazulinus*. Fr. — Lum. 1228.
84. — — *aethiops*. Scop. — Scop. hung. 147.
85. — *Nolanea pascuus*. Fr. — M. 80.
86. — — *vinaceus*. Scop. — Lum. 1226.
87. — *Pholiota mutabilis*. Schaeff. — Prn. XXII. 1. M. 106.
88. — — *aureus*. Matusch. — Lum. 1212.
89. — — *marginatus*. Batsch. — Lum. 1218.
90. — — *squarrosus*. Müll. — M. 19.
91. — — *filamentosus*. Schaeff. — M. 40.
92. — — *aurivellus*. Batsch. — M. 94.
93. — — *mycenoides*. Fr. — M. 105.
94. — *Hebeloma versipellis*. Fr. — Pern. XII. 1.
95. — — *fastibilis*. Prs. — Pern. XIV. 1. M. 92.
96. — — *crustuliniformis*. Fr. — M. 102.
97. — *Inocybe fastigiatus*. Schaeff. — Pern. XII. 5. M. 65.
98. — — *rimosus*. Bull. — M. 46.
99. — — *geophyllus*. Bull. — M. 83.
100. — — *scabellus*. Fr. — M. 75.
101. — — *scaber*. Müll. — M. 110.
102. — *Flammula flavidus*. Schaeff. — Pern. XXII. 2. M. 86.
103. — — *penetrans*. Fr. — Lum. 1221.
104. — — *picreus*. Fr. — M. 53.
105. — *Naucoria Erinaceus*. Fr. — Lum. 1222.
106. — — *pediades*. Fr. — Lum. 1220. M. 90.
107. — — *tabacinus*. Fr. — M. 86.
108. — — *furfuraceus*. Prs. — M. 97?
109. — *Galera hypnorum*. Batsch. — M. 86.
110. — *Crepidotus depluens*. Batsch. — Lum. 1238.
111. — *Psalliota campestris*. L. — Esc. VII. 1. Lmn. 1231.
M. 20.
112. — — b) *silvicola*. — M. 67.
113. — — *pratensis*. Fr. — Esc. VII. 2. Lum. 1225.
114. — — *cretaceus*. Fr. — Pern. XIII.
115. — *Stropharia aeruginosus*. Curt. — M. 62.
116. — — *semiglobatus*. Batsch. — M. 76.
117. — *Hypholoma sublateritius*. Schaeff. — Pern. XXII. 3.
M. 48.
118. — — *epixanthus*. Fr. — Pern. XXII. 4.

119. *Agaricus* *Hypuloma capnoides*. Fr. — Pern. XXII. 5. M. 26.
 120. — — *fascicularis*. Fr. — Lum. 1223. M. 57.
 121. — — *tricolor*? — Lum. 1224.
 122. — *Psilocybe* *spadiceus*. Schaeff. — Pern. XVII. 1.
 123. — — *hydrophilus*. Fr. — Pern. XVII. 2.
 124. — *Panaeolus* *papilionaceus*. Bull. — Pern. VII. 1.
 125. — — *separatus*. L. — Pern. XVI. 1.
 126. — — *fimiputris*. Bull. — Pern. XVI. 2. M. 22.
 127. — — *campanulatus*. L. — M. 12.
 128. — — *Phalenarum*. Fr. — M. 76.
 129. — *Psathyrella* *disseminatus*. Prs. — Lum. 1196.
 130. *Coprinus* *fimetarius*. L. — Pern. III. M. 17.
 131. — *micaceus*. Bull. — Pern. XVI. 3. Lum. 1235.
 132. — *comatus*. Fl. Dan. — Lum. 1234. a.
 133. — *deliquescens*. Bull. — Lum. 1234. b.
 134. — *exstinctorius*. Fr. — Lum. 1198.
 135. — *digitalis*. Batsch. — Lum. 1233.
 136. — *plicatilis*. Curt. — M. 23.
 137. *Cortinarius* *argentatus*. Fr. — Pern. XV. 1.
 138. — *cinnamomeus*. L. — Lum. 1209. M. 42.
 139. — *multiformis*. Fr. — Lum. 1219. M. 91.
 140. — *violaceus*. L. — Lum. 1229.
 141. — *variecolor*. Prs. — M. 66.
 142. — *castaneus*. Fr. — M. 37.
 143. — *glandicolor*. Fr. — M. 85.
 144. — *colus*. Fr. — M. 96.
 145. — *suillus*. Fr. — M. 97.
 146. — *anomalus*. Fr. — M. 36.
 147. — *cypriacus*. Fr. — M. 99.
 148. *Gomphidius* *viscidus*. (L.) — Lum. 1214. M. 59.
 149. — *glutinosus*. Fr. — Lum. 1232. M. 4.
 150. *Paxillus* *Lepista*. Fr. — Pern. XIV. 2.
 151. — *involutus*. Fr. — Pern. XXIII. 3.
 152. — *sordarius*. Fr. — Pern. XXIII. 4.
 153. — *atrotomentosus*. Fr. — M. 104.
 154. *Hygrophorus* *pratensis*. Prs. — Lum. 1186. M. 68.
 155. — *niveus*. Scop. — Lum. 1175. M. 71.
 156. — *eburneus*. Bull. — Lum. 1176. M. 10.
 157. — *virgineus*. Jacq. — Lum. 1177. M. 5.
 158. — *sciophanus*. Fr. — Lum. 1217. M. 68.
 159. — *pudorinus*. Fr. — Lum. 1191.
 160. — *conicus*. Scop. — Lum. 1211. M. 13.
 161. — *miniatus*. Fr. — Lum. 1213.
 162. — *ceraceus*. Jacq. — M. 2.
 163. — *coccineus*. Fr. — M. 4.
 164. — *psittacius*. Fr. — M. 60.

165. *Hygrophorus chlorophanus*. Fr. -- M. 38.
 166. — *erubescens*. Fr. — M. 58.
 167. — *hypothejus*. Fr. — M. 72.
 168. — *discoideus*. Prs. — M. 78.
 169. — *ligatus*. Fr. — M. 88.
 170. — *terebratus*. Fr. — M. 87.
 171. *Lactarius torminosus*. Fr. — Pern. XXI. M. 47.
 172. — *deliciosus*. L. — Esc. XII. Lum. 1210. M. 21.
 173. — *pargamenus*. Sw. — Esc. VIII. 1.
 174. — *piperatus*. L. — Esc. VIII. 2. Lum. 1174. M. 33.
 175. — *controversus*. Prs. — Esc. VIII. 3.
 176. — *subdulcis*. Bull. — Esc. IX. 1. — Scop. hung. 146.
 177. — *pyrogalus*. Bull. — Esc. IX. 3. Lumn. 1205.
 178. — *volemus*. Fr. — Esc. IX. 4. M. 14. 49.
 179. — *scrobiculatus*. Scop. — M. 15.
 180. — *aurantiacus*. Fr. — M. 61.
 181. — *vellereus*. Fr. — M. 103.
 182. — *turpis*. Weinm. — Pern. XV. 2.
 183. *Russula alutacea, olivacea*. Krbh. — Esc. XIII. 1. Lum. 1285, 1192.
 184. — *alutacea, coerulea*. — Esc. XIII. 2.
 185. — *heterophylla*. Fr. — Esc. XIII. 4.
 186. — *depallens*. Prs. — Esc. XIII. 3.
 187. — *virescens*. Schaeff. — Esc. XIII. 5. M. 50.
 188. — *rubra*. D. C. — Pern. XII. 2.
 189. — *emetica*. Fr. — Pern. XXIII. 1. Lum. 1193.
 190. — *Clusii*. Fr. — Pern. XXIII. 2.
 191. — *integra*. L. — Lum. 1190. M. 6.
 192. — *fragilis*. Prs. — Lum. 1192.
 193. — *foetens*. Pers. — Scop. hung. 147. Lumn. 1204. M. 25. 111.
 194. — *aurata*. With. — Lum. 1215.
 195. — *lutea*. Huds. — Lum. 1216.
 196. *Cantharellus cibarius*. Fr. — Esc. XIV. 2. Lum. 1210. M. 16.
 197. *Marasmius carpathicus*. Kalchbr. — Lum. 1179.
 198. — *androsaceus*. L. — Lum. 1181.
 199. — *saccharinus*. Lasch. — Lum. 1183.
 200. — *ramealis*. Bull. — M. 3.
 201. — *scorodonius*. Fr. — M. 31. in nota.
 202. — *Oreades*. Bolt. — M. 100.
 203. *Lenzites betulina*. L. — Lum. 1237. M. 28.
 204. — *saepiaria*. Fr. — M. 30.
 205. — *abietina*. Fr. — M. 29.
 206. *Boletus aeneus*. Bull. — Esc. XVI. 1.
 207. — *fragrans*. Vitt. — Esc. XVI. 2.
 208. — *edulis*. Bull. — Esc. XVI. 3. Lumn. 1256.

209. *Boletus piperatus*. Bull. — Pern. XIX. 1.
 210. — *scaber*. Fr. — Pern. XIX. 2.
 211. — *spadiceus*. Schaeff. — Pern. XIX. 3.
 212. — *subtomentosus*. L. — Pern. XIX. 4. M. 116.
 213. — *luridus*. Schaeff. — Pern. XIX. 5.
 214. — *lupinus*. Fr. — Pern. XIX. 6.
 215. — *purpureus*. Fr. — Pern. XIX. 7.
 216. — *versipellis*. Fr. — Pern. XIX. nota.
 217. — *pachypus*. Fr. — Pern. XX. 1.
 218. — *calopus*. Fr. — Pern. XX. 2.
 219. — *appendiculatus*. Fr. — Pern. XX. 3.
 220. — *flavidus*. Fr. — Pern. XX. 4. Lum. 1254. M. 115.
 221. — *bovinus*. L. — Lum. 1255.
 222. — *strobilaceus*. Ssop. — Scop. hung. 148. I. 5.
 223. — *luteus*. L. — M. 117.
 224. *Polyporus squamosus*. Fr. — Esc. V. M. 125.
 225. — *frondosus*. Fr. — Esc. XXI.
 226. — *hirsutus*. Fr. — Lum. 1243.
 227. — *zonatus*. Fr. — Pern. II.
 228. — *sulfureus*. Fr. — Pern. V. Lum. 1247. 1248.
 229. — *betulinus*. Fr. — Scop. hung. 149.
 230. — *amorphus*. Fr. — Scop. hung. 149.
 231. — *umbellatus*. Fr. — Lum. 1257.
 232. — *fomentarius*. Fr. — Lum. 1242. M. 121.
 233. — *igniarius*. Fr. — Lum. 1241.
 234. — *ign. v. pomaceus*. — Scop. hung. 148.
 235. — *fulvus*. Scop. — Lum. 1245.
 236. — *versicolor*. Fr. — Lum. 1249. M. 118.
 237. — *adustus*. Fr. — Lum. 1250.
 238. — *medulla panis*. Fr. — Lum. 1252.
 239. — *perennis*. Fr. — Lum. 1258. M. 122.
 240. — *officinalis*. Fr. — M. 120.
 241. — *cinnabarinus*. Fr. — M. 124.
 242. *Trametes svaveolens*. Fr. — Lum. 1251. M. 123.
 243. *Daedalea quercina*. Prs. — Lum. 1236.
 244. — *unicolor*. Fr. — Lum. 1246.
 245. *Fistulina hepatica*. Fr. — Lum. 1244.
 246. *Hydnum coralloides*. Scop. — Pern. XXV.
 247. — *imbricatum*. L. — Lum. 1258.
 248. — *Erinaceus*. Fr. — Scop. hung. 151.
 249. — *compactum*. Fr. — M. 126.
 250. — *repandum*. L. — M. 127.
 251. — *rufescens*. Schaeff. — M. 128.
 252. *Radulum orbiculare*. Fr. — M. 129.
 253. *Craterellus clavatus*. Fr. — M. 114.
 254. *Telephora radiata*. Fl. Dan. — M. 113.

255. *Stereum purpureum*. Prs. — Pern. IV.
 256. *Clavaria flava*. Fr. — Esc. XIX. 1. Lum. 1275. M. 140.
 257. — *Botrytis* Prs. — Esc. XIX. 2. Scop. hung. 150. L. 1278.
 258. — *coralloides*. L. — Esc. XIX. 3. M. 141.
 259. — *cinerea*. Fr. — Lum. 1215.
 260. — *pistillaris* L. — Lum. 1272. M. 139.
 261. — *fragilis*. Prs. — Lum. 1272. b.
 262. — *falcata*. Prs. — Lum. 1274.
 263. — *corniculata*. — Lum. 1279.
 264. — *abietina*. Schum. — M. 138.
 265. — *fastigiata*. L. — M. 142.
 266. — *crispula*. Fr. — M. 143.
 267. — *muscoides*. L. — M. 144.
 268. *Calocera viscosa*. Fr. — Scop. hung. 150 I. 10.
 269. *Typhula gyrans*. Fr. — Lum. 1276.
 270. *Exidia Auricula Judae*. Fr. — Pern. I. Lum. 1158.
 271. — *glandulosa*. Fr. — Lum. 1160.
 272. *Tremella mesenterica* Retz. — Pern. XXIV. 3.
 273. *Morchella conica*. Prs. — Esc. I. 1.
 274. — *esculenta*. L. — Esc. I. 3. Lum. 1259. M. 130.
 275. — *patula*. Prs. — Esc. I. 4.
 276. — *rimosipus*. D. C. — Esc. II.
 277. *Helvella esculenta*. Prs. — Esc. I. 2.
 278. — *crispa*. Fr. — Lum. 1261.
 279. *Spathulea flavida*. Prs. — M. 145.
 280. *Peziza aurantia*. Fl. Dan. — Pern. XXIV. 1. Ln. 1264. M. 133.
 281. — *coccinea*. Jacq. — Pern. XXIV. 2. M. 134.
 282. — *leucostigma*. Fr. — Scop. hung. 150. I. 7.
 283. — *nivea*. Fr. — Scop. hung. 150. I. 8.
 284. — *calycina*. Schum. — Scop. hung. 150. I. 9.
 285. — *cochleata*. — Lum. 1265. M. 135.
 286. — *cyathoidea*. Bull. — Lum. 1271.
 287. — *scutellata*. L. — Lum. 1266.
 288. — *pustulata*. (Hedw.) — Lum. 1267.
 289. — *ferruginea*. Schum. — Lum. 1268.
 290. — *citrina*. Hedw. — Lum. 1269.
 291. — *lutescens*. Alb. et. Lum. 1270.
 292. — *vesiculosa*. Bull. — M. 132.
 293. *Bulgaria inquinans*. Fr. — Lum. 1161.
 294. *Tubercularia vulgaris*. Tode. — Lum. 1286.
 295. *Xylaria polymorpha*. (Prs.) — Lum. 1273.
 296. — *digitata*. (L.) — Scop. hung. 144. I. 1. Lum. 1277.
 297. *Poronia punctata*. (L.) — Scop. hung. 149. I. 6.
 298. *Hypoxyton coccineum*. Bull. — Lum. 1285.
 299. *Erysiphe communis*. (Wallr.) — Lum. 1290.
 300. *Eurotium herbariorum*. (Web.) Lum. 1292.

301. *Phallus impudicus*. L. — Pern. XXIII. 5. Lum. 126. M. 131.
 302. *Choiromyces meandriformis*. Vitt. — M. 146.
 303. *Tuber cibarium*. Mich. — Lum. 1280.
 304. *Cyathus Crucibulum*. Hoff. — Pern. XXIII. nota.
 305. — *Olla*. Pers. — Lum. 1262. M. 136.
 306. — *striatus*. Hoff. — Lum. 1263.
 307. *Nidularia fæta*. Fr. syst. — M. 137.
 308. *Bovista nigrescens*. P. — M. 149.
 309. *Lycoperdon excipuliforme*. — Pern. XXVI. 1. Lumn. 1281.
 var. 3. M. 147.
 310. *Lycoperdon caelatum*. Bull. — Pern. XXVI. 2. Ln. 1281. var. 1.
 311. — *Bovista*. (L.) — Pern. XXVI. 3. Lum. 1281. var
 2. M. 148.
 312. — *pyriforme*. Schaeff. — M. 152.
 313. *Elaphomyces granulatus*. Fr. — M. 153.
 314. *Lycogala epidendron*. L. — Lum. 1283. 1284. M. 151.
 315. *Acthalium septicum*. Fr. — Lum. 1293.
 316. *Reticularia umbrina*. Fr. — Lum. 1294.
 317. — *muscorum*. Fr. — Lum. 1282.*)
 318. *Stemonitis typhoides*. (Bull.) — Scop. hung. 151. M. 150.
 319. *Trichia chryso sperma*. (Bull.) — Scop. hung. 151.
 320. *Tubulina cylindrica*. Bull. — Scop. hung. 152.
 321. *Aspergillus glaucus*. Link. — Lum. 1288.
 322. — *candidus*. Link. — Lum. 1291.
 323. *Mucor caninus*. L. — Lum. 1294?
 324. *Gymnosporangium Juniperi*. Link. — Lum. 1157.
 325. *Dematium papyraceum*. Link. — Lum. 1165.
 326. *Hypha bombycina*. Sch. — Lum. 1166.

*) Endlicher nézete szerint; de valószínűbb, hogy = *Dacryobolus sudans*. Fr. Sum. veg. p. 404.

ÉSZREVÉTELEK.

1. Régibb gombászaink által észleltetett e jegyzék szerint 83 gombanem és 327 gombafaj.

2. Ezen számhoz járultak :

Clusius	106,
Scopoli	19,
Lummitzer	100,
Mauksch	102 fajjal,
összesen	327 faj.

3. Ezek közt van hártvagomba 290.

4. A most ismert magyarhoni hártvagombák száma 1120.

5. Ezen számhoz járultak :

A régibb gombászok	290,
Schulzezer	346,
Kalchbrenner	420,
Bolla	45,
Hazslinszky	15,
Markus	4 fajjal,
összesen	1120 faj.
